
SOUVISLOST MEZI VÝSKYTEM IMPOSTER SYNDROMU A VĚKEM

CO TO IMPOSTER SYNDROM VLASTNĚ JE A JAK (NE)SOUVISÍ S VĚKEM?

Imposter syndrom, také známý jako syndrom podvodníka, je psychologický fenomén, při němž má jedinec pocit, že jeho úspěchy jsou výhradně výsledkem štěstí nebo náhody, přestože má důkazy o opaku. Tento syndrom byl poprvé popsán v roce 1978 psycholožkami Pauline R. Clance a Suzanne Imes, které se zaměřovaly na výskyt tohoto fenoménu u vysoce úspěšných žen.

Vztah mezi věkem a Imposter syndromem byl zkoumán v několika výzkumech, výsledky jsou ale rozporuplné (Brevata et al., 2020). I když některé studie naznačují, že starší lidé jsou méně náchylní k projevům Imposter syndromu, jiné ukazují, že se tento fenomén projevuje v každém věku nezávisle na konkrétní fázi života. Například ve výzkumu Brauera a Proyera (2017) realizovaném na dvou souborech (244 studentů psychologie a 222 pracujících), byl u pracujících vzorku respondentů zjištěn negativní vztah mezi věkem a syndromem podvodníka. Naopak jiné studie žádný takový vztah mezi věkem a projevy Imposter syndromu nenalezly (Oriol, K. et al., 2004).

Zdá se, že vztah mezi věkem a Imposter syndromem je komplexní a závisí na řadě faktorů¹, které jsou stále předmětem výzkumu. V této práci do debaty přispíváme vlastním ověřením vztahu mezi syndromem podvodníka a věkem na vzorku 465 respondentů² rozdělených do populace studujících a pracujících. Platnost hypotézy o negativní korelaci věku s prožíváním Imposter syndromu testujeme pomocí lineárního regresního modelu, což je statistická metoda, která umožňuje vyjádřit vztah mezi dvěma nebo více proměnnými a použít ho k předpovídání hodnot jedné proměnné na základě hodnot jiných proměnných.

LINEÁRNÍ REGRESNÍ MODEL

Závislé proměnné:

- Závisle proměnnou v tomto výzkumu představuje hrubý skór na **Škála nezaslouženého úspěchu**, která slouží k měření hodnot prožívaného Imposter syndromu a je rozdělena do tří testových škál (*nedůvěra ve vlastní výkon, vědomí úspěchu a reflexe názoru druhých*).

Regresory:

- Věk respondentů³

Kovariáty⁴:

- Pohlaví
- Odpověď na otázku, zda je daný respondent (převážně) **studujícím / pracujícím**

¹ Např. kariérní úspěch, úroveň vzdělání, rodinné a kulturní faktory, očekávání a normy společnosti vůči věku a úspěchu.

² Využitá data pochází z projektu v rámci předmětu Psychometrika 1 (Škála nezaslouženého úspěchu, Mannheimová a kol.)

³ Bylo zvažováno i přidání kvadratického členu (věk²), vztah ale nebyl dle předběžných výsledků významný, a proto nebyl do výsledného modelu tento člen přidán.

⁴ V lineárním modelu se používá kovariát jako vstupní informace spolu s nezávislou proměnnou (regresorem), aby se zvýšila přesnost a vysvětlitelnost modelu.

TABULKA Č. 1 – VÝSLEDKY REGRESNÍHO MODELU⁵

Regresory	Parametr	Směrodatná odchylka	t statistika	p-hodnota
Počátek	42.29	1.69	25.06	0.000
Věk	-0.20	0.04	-5.13	0.000
studium	1.09	0.97	1.12	0.262
zaměstnání	0.00			
Pohlaví – muž	-1.72	0.94	-1.82	0.070
Pohlaví – žena	0.00			

POPIS VÝSLEDKŮ

Z výsledků lineárního modelu v tabulce č. 1 je patrné, že věk je v našem v případě významným regresorem. Uvedený výsledek bychom mohli interpretovat tak, že za každou přidanou jednotku věku (tedy 1 rok) se v průměru skóre na Škále nezaslouženého úspěchu sníží o 0.2 bodu. Teoreticky tedy věkový odstup 25 let způsobuje v bodování rozdíl o 5 bodů⁶. Oproti tomu náš model nepozoruje signifikantní vztah mezi výsledkem na zmiňované škále a pohlavím (i když dle tabulky č. 1 muži průměrně skórují o necelé 2 body níže než ženy) či závislost na tom, zda je respondent studujícím či pracujícím.

Takto sestavený model vysvětluje něco přes 10, 5 % rozptylu ($R^2 = 10, 51$) našich dat, což ale na druhou stranu znamená, že za výsledkem na Škále nezaslouženého úspěchu stojí téměř 90 % jiných vlivů, které nejsme tímto modelem schopni vysvětlit. Pokud bychom vytvořili model s jediným regresorem – věkem – vysvětloval by pouze tento faktor bezmála 9, 5 % rozptylu.

Na základě těchto výsledků⁷ se přikláníme ke studiím potvrzujícím negativní souvislost mezi věkem a Imposter syndromem, jak zde bylo prezentováno například na základě výzkumu Brauera a Proyera (2017).

LITERATURA

Brauer, K., Proyer, RT. (2017). Are impostors playful? Testing the association of adult playfulness with the Impostor Phenomenon. *Personal Individ Differ* 2017,57-62.

Imposter syndrom, Škála nezaslouženého úspěchu, Mannheimová a kol., projekt v rámci předmětu Psychometrika 1

Bravata, D. M., Watts, S. A., Keefer, A. L., Madhusudhan, D. K., Taylor, K. T., Clark, D. M., ... & Hagg, H. K. (2020). Prevalence, predictors, and treatment of impostor syndrome: a systematic review. *Journal of General Internal Medicine*, 35, 1252-1275.

Oriel, K., Plane, M. B., & Mundt, M. (2004). Family medicine residents and the impostor phenomenon. *Family Medicine-kansas City-*, 36(4), 248-252.

⁵ K výpočtu byl použit program Statistica.

⁶ -0.2 bodu za každý rok x 25 let = - 5 bodů

⁷ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=41>